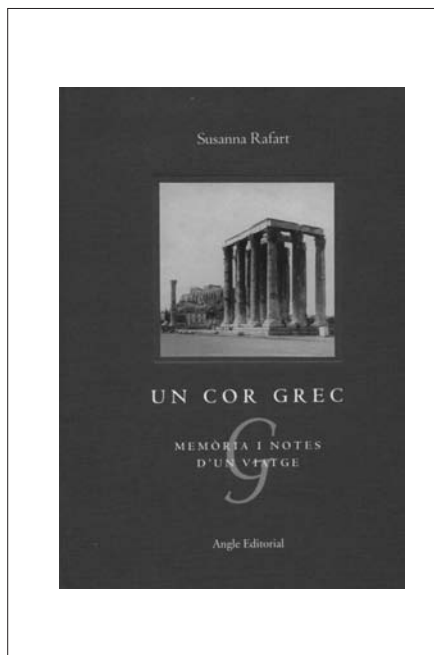

Les veus i l'illa

No constitueixen una multitud els escriptors catalans que han recorregut terres i mars gregues i que n'han deixat acurat testimoni. Bé per motius que avui en diríem professionals, com ara el virulent Ramon Muntaner, o bé per motius d'esbargiment, com Josep Piera amb l'esplèndid i ja llunyà *Estiu grec*, amb d'altres més recents com Alfons Martí i Bauçà amb *Aventura grega*, la *recherche* muntaneriana de Francesc Puigpelat amb *La ruta dels almogàvers: un viatge per Grècia i Turquia*, *La Llum dels herois, retalls de Grècia*, de Josep Vallverdú, o l'encara inèdit *L'anell del diable: tardor a Santorini* de Christelle Enguix, a més dels excel·sos viatgers del iot Catalònia, si és que el senyor Kenneth M. Selton no hi té ningú més per a afegir a la nòmina. En una via intermèdia entre el treball i el plaer trobaríem els universitaris, tant catalans com espanyols, que viatjaven al *Ciudad de Cádiz* l'any 1933, i que recalaren a Grècia en una mena de *grand tour* promogut per la Universitat de Madrid on també participaren molts professors i alumnes de tot l'Estat espanyol en un periple de quaranta-cinc dies pels punts més rellevants de la Mediterrània: una mena de curs flotant d'humanitats, esdeveniment memorable i sense precedents coneguts. Aquest viatge generà dietaris i àdhuc la filmació d'un reportatge documental. Entre els nauzers originals, hi eren Salvador Espriu i Bartomeu Rosselló-Pòrcel: és mitjançant l'esquer d'aquests dos autors que Rafart s'endinsa en l'esperit d'aquell trajecte i refà, amb variacions, ampliacions i el·lipsis, l'epopeia de 1933. Rere l'estela d'aquell vaixell, la poetessa Susanna Rafart (Ripoll, 1962) ha escrit —ha viscut, diríem amb propietat— *Un cor grec*. En qualsevol cas, *Un cor grec* no és un llibre de viatges, ni un dietari, ni una galeria de devocions literàries sinó una barreja mistèrica i emocionada entre tots aquests gèneres, amb un regust de la prosa dels diaris de Marià Manent, límpida i tallant en la seua eixutesa, això sí, sempre amb un desig confessat de recerca personal dins les experiències del viatge, tot seguint *avant la lettre* la filosofia kavaiana del viatge com a metàfora de la vida.

Fet i fet, l'obra de Rafart ofereix tres parts ben diferenciades. La primera, titulada *Sèquia*, és un dietari que com

una mena de pòrtic ens dona a conèixer els referents literaris i personals amb els quals s'arma l'autora per a emprendre els viatges —l'interior i l'exterior— a Grècia. Podria constituir perfectament una obra independent malgrat el seu caràcter adventici i que se'ns presenta com un mirall on reconèixer autors, situacions, experiències que conformaran el viatge interior, com també sobre la poètica i els orígens de la pròpia literatura, personatges i situacions que l'han dreçada com a escriptora, paisatges i situacions determinants, reflexions i notes motivades per Turner, Delacroix, Hugo, Walcott, Ricard Creus, el fotògraf Frédéric Boissonas, Ford Madox Ford amb *El bon soldat*, Sèneca i el silenci interior i exterior, la memòria i el desig

---

Susanna Rafart
Un cor grec.
Memòria i notes d'un viatge
Angle Editorial, Barcelona, 2006
280 pàgs.

---

de la memòria, l'educació, les multituds, la pintura, alhora que reinterpreta personatges clàssics, des de Filòctet a Medea. Hem d'insistir en la qualitat de la prosa i de les reflexions de Rafart al voltant de la literatura i la relació d'espill i de model entre aquesta i les persones.

La segona part de l'obra és realment el dietari dels viatges a Grècia; diem viatges perquè es tracta del report de tres estades diferents per terres i mars hel·lèniques. Ací comença al seu torn un altre viatge per al lector que és la combinació de la descripció geogràfica, de la sentimental i de les evocacions, suggeriments o concordances amb què la viatgera —com a escriptora que projecta ja no la vida sobre l'escriptura sinó l'escriptura sobre la vida— troba pel diferents ports del seu periple. Creiem que és ací on es troben algunes de les millors pàgines que s'han escrit al respecte. La simbiosi entre llocs, literatura i vivències arriba a ser d'una intensitat tal que commou i emociona. També recupera il·lustres escriptors catalans que l'han precedida o acompanyada en el trajecte mental, com Josep Piera o Manuel Forcano. Per a cloure, recupera els viatgers del *Ciudad de Cádiz* per intentar que «les hores passades a Greenwich» siguin abolides i reconstruir el miratge del que hauria pogut estar aquella generació malbatarada per la Guerra Civil espanyola i les seues conseqüències. No es tracta d'una lectura fàcil ni lineal, ni tampoc impregnada de la frescor personal o la immediatesa d'*Estiu grec* o *El Mediterráneo es un hombre vestido de mar*, per posar dos exemples, però és una immersió en la Grècia particular d'aquesta escriptora, d'una densitat i una solidesa exquisides.

En un plànol material, cal destacar que l'aparença externa i interna del volum, un sòlid exemplar en quart, és esplèndida i agradable, com també la tipografia elegant i còmoda sobre un paper que inspira respecte i la sòbria coberta on apareix reproduïda una fotografia de Frédéric Boissonas, que esdevé un encert junt amb l'enquadració en tela editorial. Tot plegat un resultat ben lloable entre la poca cura general que a l'aparença física dels llibre avui hom atorga.

Alexandre Navarro